

ศิลปากร

นิตยสารรายสัปดาห์ของกรมศิลปากร

ปีที่ ๑๔

เล่ม ๖

มีนาคม

พ.ศ. ๒๕๑๔

สารบัญ

ปีที่ ๑๔ เล่ม ๖

มีนาคม

๒๕๑๔

๑. สาส์นสมเด็จพระ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ
... .. และสมเด็จพระกรมพระยาจักร์ฯ หน้า ๑
๒. พระราชพิธีรัชดาภิเษก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๕ (ตอน ๓) กองจกหมายเหตุแห่งชาติ ,, ๒๕
๓. เรื่องพระราม พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ,, ๕๕
๔. ร่องเงืง พลตรีดำเนิน เลขะกุล ,, ๓๘
๕. คำอ่านศิลาจารึก อักษรและภาษาไทย จ.ศ. ๙๕๙ ได้มาจากวัดพระธาตุ
จอมทองวรวิหาร ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
... .. เทียม มีเต็ม อ่าน ,, ๘๒
๖. พิธีเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
วันศุกร์ ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๑๔ ประพัฒน์ ตริณรงค์ บันทึก ,, ๘๘

SILPĀKON

Vol. 14

March, 1971

No. 6

CONTENTS

1. "San Somdet" (Letters Between Their Late Royal Highnesses
Prince Naris and Prince Damrong)	Page 1
2. The Silver Jubilee of King Chulalongkorn (Part III)
by National Archives Division, Department of Fine Arts	„ 25
3. The Story of Rama
by H.H. Prince Dhaninivat Kromamiin Bidyalabh Bridhyakorn	„ 55
4. Rong - ngeng
by Major General Damnoen Lekhakhul	„ 78
5. Reading and Explanation of Thai Inscription in Thai Characters, B.E. 2039,
from Wat Phrathat Sri Chomthong Worawihan, Tambon Ban Luang, Amphoe
Chomthong, Changwat Chiangmai
by Toem Meetem	„ 82
6. The Inauguration Ceremony of National Museum, Kamphaeng Phet,
Changwat Kamphaeng Phet, on Friday 19th March B.E. 2514/A.D. 1971
by Prapat Trinarong	„ 88

คำอ่านศิลาจารึก

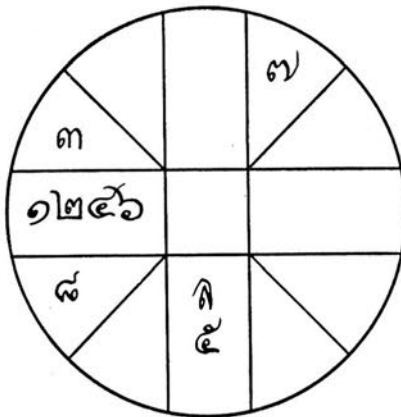
อักษรและภาษาไทย จ.ศ. ๘๕๘

ได้มาจากวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
ปัจจุบันศิลาจารึกอยู่ที่ก้านซ้าย ประตูพระวิหาร วัดพระธาตุศรีจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
วัตถุที่จารึกเป็นหินทราย สีเทา

วัดขนาดส่วนกว้าง ๕๓. ซม. ส่วนสูง ๖๖ ซม. ส่วนหนา ๙.๕ ซม.

นายเทิม มีเต็ม อ่าน

นายประสาร บุญประครอง ตรวจแก้และอธิบายคำ

คำจารึก

คำอ่านปัจจุบัน (๒)

๑. //	สักราชไค ๘๕๘	ตัวในปีระวายสี่เคิน ๑๑ //	ศักราชไค ๘๕๘ ^(๑)	ตัวในปีระวายสี่เคิน ๑๑ ^(๓)
๒.	ออกคำหนึ่งไทวนระวายใจเมงวัน
อาทิตไคฤกษ์		ออกคำหนึ่ง ^(๔)	ไทวนระวายใจ ^(๕) เม็งวัน
อาทิตยไคฤกษ์ ^(๖)
๓.	๘ ตัวชื้อบุษยนกษัตร์มหาสามิญาณวิลาส
เจาตน		๘ ตัวชื้อบุษยนกษัตร์	มหาสามิญาณวิลาส
เจาตน ^(๗)
๔.	มีปรรญาณลาคอาทไนปรัยคิติศาสนาหือเอา
วักสรืบุญ		มีปรรญาณลาคอาทไนปรัยคิติศาสนาหือเอา
วักสรืบุญ	

ศิลาจารึก ได้มาจากวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
(ปัจจุบันแผ่นศิลาจารึกชำรุดเหลือเท่าที่อยู่ในภาพ)

คำจารึก

คำอ่านปัจจุบัน

๕. เริงนี้มาถวายสวนบุญแก่พระเปนเจ้าพระ
เปนเจาญินดี เริงนี้มาถวายสวนบุญแก่พระเป็นเจ้า พระ
เป็นเจาญินดี
๖. นักหิรูปพรพุทธเจาองคหนึ่งแสนทองมาไว้
วัดศรีบุญเริงนี้ นัก หือรูปพระพุทเจ้าองค์หนึ่งแสนทองมาไว้
วัดศรีบุญเริงนี้
๗. ไวนา ๕๐๐๐๐๐ เบ้เปนเขาบูชาพรพุทธเจ้า
ทงชาวจาสงฆ์ไว ไวนา ๕๐๐,๐๐๐ เบ้^(๙) เป็นข้าบูชาพระพุทเจ้า
ทั้งชาวเจ้าสงฆ์ไว
๘. คนสิบสองควัวหิรักษาพรพุทธเจ้าแลชาวเจ้า
สงฆ์สิบญาณ คน ๑๒ ควัว หือรักษาพระพุทเจ้าแลชาวเจ้า
สงฆ์ สิบญาณ
๙. * วันควัวหนึ่งเม้ ๑ ลูกชาย ๑ หญิง ๓ ะเถาจง
ควัวหนึ่งลูกหญิง ๑ หลานชาย ๑ คน วันควัวหนึ่ง เม้ ๑^(๙) ลูกชาย ๑ หญิง ๓ เฒ่าจง
ควัวหนึ่ง ลูกหญิง ๑ หลานชาย ๑ คน
๑๐. หลวงควัวหนึ่งลูกชาย ๑ หญิงสอง นางบุญ
ควัว ๑ ลูกสองชาย ๖ ออกทยนควัวหนึ่ง หลวงควัวหนึ่ง ลูกชาย ๑ หญิง ๒ นางบุญ
ควัวหนึ่ง ลูก ๒ ชาย ออกเทียนควัวหนึ่ง
๑๑. ลูกสองชายสองหญิงะอีทองควัวหนึ่งลูกสอง
ชาย สองหญิงญาณกยนควัว ลูก ๒ ชาย ๒ หญิง อีทองควัวหนึ่ง ลูก ๒
ชาย ๒ หญิง ญาณกเวียนควัว
๑๒. นึ่งเม้ ๑ ลูกชาย ๑ หญิง ๑ ควัวปฏิบัติ (บักติ)
กันนี้ ๘๒๒ หมื่นญาณเทวากบันกับุน นึ่ง เม้ ๑ ลูกชาย ๑ หญิง ๑ ควัวปฏิบัติ
กันนี้ ๘๒๒^(๑๐) หมื่นญาณเทวากบันกับุน
๑๓. ทงหลายไถไวรักษาพรพุทธเจ้า ะ พนน้อย
ปรญาควัวหนึ่ง เม้ ๑ ลูกชาย ๑ หญิง ๑ ทงหลาย ไถไว้รักษาพระพุทเจ้า พนน้อย
ปัญญาควัวหนึ่ง เม้ ๑ ลูกชาย ๑ หญิง ๑
๑๔. ไชสาน หญิง ๑ ขาชนาคควัวนี้เป็นชา
ราชทานพรเปนเจ้า ะ เอคทาควัวหนึ่งลูก ไชสานหญิง ๑ ขาชนาคควัวนี้เป็นข้า
ราชทานพระเป็นเจ้า เอ็คทาควัวหนึ่ง ลูก
๑๕. สองชายหญิง ๑ อ้ายสินควัวหนึ่งลูกหญิง ๑
(๑๑)
สองควัวนี้พมหาสามีเจาอยาคนำไว สองควัวนี้ พระมหาสามีเจ้าหยาคนำไว้

* เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ข้าพเจ้าพร้อมกับอาจารย์แมนมาส ขวลิท ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติ พระนคร นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ นายเทม มีเต็ม ได้ไปอรรถาธิบายคำจารึก วัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาหลายหลักแต่มีหลักหนึ่งซึ่งได้อ่านมาตีพิมพ์นี้ มีอักษรบริบูรณ์เพียง ๘ บรรทัด ข้าพเจ้าจึงได้นำนายเทม มีเต็ม กันหาในแผนที่จังหวัดเชียงใหม่ ว่าจะมีจารึกตรงกับหลักนี้หรือไม่ นายเทม มีเต็มได้ค้นหาก็คพบจารึกซึ่งเจ้าหน้าที่เดิมได้ใช้ผ้าขาวอัดสำเนาจารึกไว้เป็นตอนๆ แต่ก็ไม่รู้ชัดเจน จึงให้นายเทม มีเต็ม พยายามอ่านเพื่อความถี่ถ้วนต่อกัน ดังที่ท่านจะได้อ่านต่อไป ตั้งแต่บรรทัดที่ ๕ ถึงบรรทัดที่ ๒๓ ส่วนจารึกที่แตกหักพลัดพรากจากกันไปอย่างไร ยังสืบหาไม่ได้ จึงได้นำภาพศิลาจารึกที่เหลืออยู่มาตีพิมพ์ประกอบไว้ด้วย และได้ให้ น.ส. อัญชนา ออมสมบัติ คัดลอกสำเนาจารึกแผ่นค้ำนี้มาตีพิมพ์ไว้ในหนังสือนี้ด้วย - ประสาร บุญประคอง

คำจารึก

๑๖. กบัพพุทฺธเจา ะ โอขาวครวหนึ่งลูกชาย ๑
หญิง ๑ หลานชาย ๑ หญิง ๑ ถ้วนสิ้น ๓๕
๑๗. มหาสามีเจาอยาคนำไวกับพุทฺธเจา ะ
เ็นนอยครวหนึ่งหลานหญิง ๑ ขาสามหมื่น
๑๘. อยาคนำไวกับพุทฺธเจา ะ อารามิก
ทงหลายฝูงนี้ไวเขาอยู่รักษาพุทฺธเจาท
๑๙. งข้าวจ้างสังฆ ๑ ทำการงานวัดชู้ตนที่
ศาสนาพุทฺธเจารุ่งเรืองค้ำเทาสัน ๕๐๐๐ ปี
นี้
๒๐. จำเรณูบุญแก่พร เปนเจาทงสองพระองค์ไผ
อยากลัวเกลาเขาอย่าไสวก
๒๑. บานเมืองแก่เขาพวงญาณค้ำแหงแถมรับ
อาคญาพรเปนเจาหิมาผิงจาริกค้ำไผหมื่น
๒๒. ววหาคนหมื่นขวาหมื่นซ้ายแสนเขาแจ่ม
หมื่นเขาสอยหมื่นเขาเหมหมื่นเขาสวน
๒๓. พรหญาเขาฝูงนี้รู้ชู้คนแล ฯ

คำอ่านปัจจุบัน

- กบัพพุทฺธเจ้า โอขาวครวหนึ่ง ลูกชาย ๑
หญิง ๑ หลานชาย ๑ หญิง ๑ ถ้วนสิ้น ๓๕
- มหาสามีเจ้าหยาคนำไว้กับพระพุทฺธเจ้า
เ็นนอยครวหนึ่ง หลานหญิง ๑ ขาสามหมื่น
- หยาคนำไว้กับพระพุทฺธเจ้า อารามิก
ทงหลายฝูงนี้ ไว้เข้าอยู่รักษาพระพุทฺธเจ้าที่—
งชาวเจ้าสังฆ ๑ ทำการงานวัดชู้ตน^(๑๒)หือ
- ศาสนาพระพุทฺธเจ้ารุ่งเรืองต่อเท่าสิ้น ๕,๐๐๐ ปี
หือ
- จำเรณูบุญแก่พระเป็นเจ้าทั้งสองพระองค์ไผ^(๑๓)
^(๑๔) ^(๑๕)
อย่ากลัวเกล้าเขาอย่าไล่เวียก
- ^(๑๖)
บ้านเมืองแก่เขาพวงญาณค้ำแหงแถม รับ
อาชญาพระเป็นเจ้าหือมาผิงจาริกค้ำไผหมื่น
วัวห้าเกวียน หมื่นขวา หมื่นซ้าย แสนเข้าแจ่ม
หมื่นเข้าส้อย หมื่นเข้าเหม หมื่นเข้าสวน
ปัญญาเข้าฝูงนี้รู้ชู้คนแล ฯ

อธิบายคำ

- (๑) ศักราช ๘๕๘ เป็นจุลศักราช = พุทธศักราช ๒๐๓๙
- (๒) ปีระวายสี่ คือ ระวาย = ตรีสก สี่ = ปีมะโรง เป็นปีมะโรง
ตรีสกของไทยภาคเหนือ แต่ตรงกับปีมะโรง
อัฐศกของไทยภาคกลาง เพราะวิธีนับศก
ของไทยภาคเหนือน้อยกว่าของไทยภาค
กลาง ๕ ปี เช่น ๖ (หรือ ๗ ศก) ของไทย
ภาคกลาง = ๑ (หรือเอกศก) ของไทย
ภาคเหนือ ในที่นี้จึงอ่านว่าระวาย = ตรีสก
สี่ = ปีมะโรง เป็นปีมะโรงตรีสกของไทย
ภาคเหนือ
- (๓) เดือน ๑๑ ของไทยภาคเหนือ = เดือน ๙ ของไทยภาคกลาง
- (๔) ออก = ข้างขึ้น, ขึ้น
- (๕) ระวายใจ คือ ตรงกับชื่อศกและชื่อปีของไทยภาคเหนือ
ระวาย = ตรีสก ใจ = ปีชวด แต่ในที่นี้
เป็นชื่อวันของไทยชนิดหนึ่ง ซึ่งเอาศก ๑๐
ศกที่เรียกว่าแม่วันไทยหรือแม่มื้อและเอา
ปี ๑๒ นักษัตรที่เรียกว่าลูกวันไทยหรือลูก
มือ มาใช้เป็นวันเรียกว่าวันไทย หรือมือ
- (๖) ปุขย คือ เป็นชื่อฤกษ์ที่ ๘ ได้แก่ดาวปุขฝ้าย
- (๗) หื้อ = ให้
- (๘) เบ้ = เบย
- (๙) เม้ = เมีย
- (๑๐) ๘๒๒ เข้าใจว่าเป็นจุลศักราช = พุทธศักราช ๒๐๐๓
- (๑๑) หยาตน้ำ = กรวดน้ำ
- (๑๒) ชู้ตน = ทุกคน
- (๑๓) ไผ่ = ไคร
- (๑๔) อย่างลัวเกล้า = อย่างลูกกลี, อย่างปะปน
- (๑๕) เวียก = งาน, การงานต่าง ๆ
- (๑๖) แถม = เพิ่ม, เติม